

კითხვარი 2020 წლის საპარლამენტო არჩევნებისთვის

გთხოვთ უპასუხოთ თემატურად დაჯგუფებულ შეკითხვებს. თითოეული კითხვის პასუხი არ უნდა აღემატებოდეს 250 სიტყვას. შეგიძლიათ არ უპასუხოთ შეკითხვებს, რომლებზეც პარტიას ჯერჯერობით არ აქვს გამოკვეთილი მკაფიო პოზიცია ან, მისივე შეფასებით, ესა თუ ის საკითხი არ საჭიროებს ცალკე პოლიტიკის გატარებას.

COVID 19-ის პანდემიის შედეგებთან გამკლავება: ეკონომიკა და საზოგადოება

COVID 19-ით გამოწვეულმა პანდემიამ სერიოზული დარტყმა მიაყენა საქართველოს ეკონომიკას და მნიშვნელოვნად შეცვალა ჩვენი ცხოვრების ყოველდღიური წესი. შემოთავაზებული შეკითხვებიდან რამდენიმე ეხება თქვენი პარტიის როგორც ეკონომიკურ, ისე ზოგად გეგმებს, მათ შორის პანდემიის ნეგატიური შედეგების აღმოსაფხვრელად შემუშავებულ ღონისძიებებს:

1. როგორია თქვენი პარტიის გეგმა, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს ქვეყნის ეკონომიკური ზრდა? რა არის პრიორიტეტული პარტიის ეკონომიკურ სტრატეგიაში და რა კონკრეტულ ინიციატივებს სთავაზობთ ამომრჩეველს?

ეკონომიკის სტიმულირებისთვის, პირველ რიგში, აუცილებელია ქვეყნის მაკროეკონომიკური გარემოს გაჯანსაღება. პოსტპანდემიურ პერიოდში მაკროეკონომიკური გარემო და მისი სტაბილურობა იქნება უმნიშვნელოვანესი და სტრატეგიული დანიშნულების ინდიკატორი ქვეყნის პოტენციური ინვესტორებისთვის. თუ საქართველო ვერ გახდება მიმზიდველი დამატებითი უცხოური ინვესტიციებისთვის, ეკონომიკის გაჯანსაღებაზე ყველანაირი დისკუსია მხოლოდ პოპულისტური ხასიათის შეიძლება იყოს.

ასეთ რთულ ვითარებაში, ქვეყნის ბიზნესსექტორის გადარჩენა სასესხო კაპიტალით, ერთჯერადი ან თუნდაც მრავალჯერადი სახელმწიფო სუბსიდიებით შეუძლებელია. ქვეყანას სასწრაფოდ ესაჭიროება გახდეს მიმზიდველი საინვესტიციო კაპიტალისთვის, რისთვისაც აუცილებელი ნაბიჯებია:

- საგადასახადო პოლიტიკის ეტაპობრივი და მოზომილი ლიბერალიზაცია;
- ფასიანი ქაღალდების ბაზრის განვითარება და ამისთვის შესაბამისი კანონმდებლობის მიღება;
- ქვეყნის სატრანზიტო პოტენციალის მაქსიმალური გამოყენება და ამისთვის სატრანზიტო ტარიფების ოპტიმიზაცია;
- პოსტპანდემიური გამოწვევების საპასუხოდ, სასწრაფო და გადაუდებელია იმ დარგების იდენტიფიცირება, რომლებშიც ქვეყანას შეუძლია აწარმოოს კონკურენტუნარიანი პროდუქცია. სწორედ ამ კონკრეტული დარგების სტიმულირებით უნდა შეიქმნას ქვეყანაში დამატებითი კაპიტალი და სამუშაო ადგილები, და ამ დარგებმა უნდა შეასრულონ ქვეყნის მასშველი რგოლის ფუნქცია პოსტპანდემიურ კრიზისულ წლებში.

დაუშვებელია სხვადასხვა დარგის სტიმულირება რაიმე პოპულისტური ან კორუფციული ინტერესებიდან გამომდინარე, რაც დღეს თვალნათლივ ჩანს.

2. რა ზომების გატარებას აპირებთ როგორც შიდა, ისე პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობის გასაზრდელად ქვეყანაში?

ქვეყანაში ინვესტიციების მოცულობის გასაზრდელად სამი სტრატეგიული წინაპირობა არსებობს:

1. სასამართლო სისტემის დამოუკიდებლობა

ნებისმიერი მოცულობითი ინვესტიციის განხორციელებამდე, თუკი ეს არ ეხება კომპანიას ან პირთა წრეს, რომელიც გაურკვეველი წარმომავლობის კაპიტალის დაბანდებას ცდილობს, უპირველესად სწავლობენ ქვეყანაში არსებული სასამართლო სისტემისა და მისი დამოუკიდებლობის ხარისხს. დღევანდელი პოტენციური ინვესტორები დამოკიდებულნი არიან მხოლოდ და მხოლოდ ხელისუფლების ან მასთან დაახლოებულ პირთა კეთილგანწყობაზე. ბუნებრივია, ასეთი სისტემის არსებობის შემთხვევაში, ქვეყანაში შემოსვლას რისკავს უმეტესწილად საექვო წარმომავლობის კაპიტალი. „ერთიანი საქართველო“, ყველა სხვა პასუხისმგებლიან პოლიტიკურ პარტიასთან ერთად, მზად არის, ფართო პოლიტიკური კონსენსუსის საფუძველზე, მხარი დაუჭიროს ისეთ სასამართლო რეფორმას, რომელიც ერთხელ და სამუდამოდ გაათავისუფლებს ქვეყნის მართლმსაჯულების სისტემას აღმასრულებელი ხელისუფლებისა და არაფორმალური მმართველობის წნეხისგან.

2. სტაბილური და პროგნოზირებადი საკანონმდებლო ბაზა

არაჯანსაღი პოლიტიკური სისტემის პირობებში, როდესაც საპარლამენტო რესპუბლიკაში ქვეყანა იმართება არაფორმალური და გაუმჭირვალე მეთოდებით, ნებისმიერ ექსპერტს გაუჭირდება გამოთქვას საშუალოვადიანი პროგნოზიც კი, თუ როგორი საგადასახადო პოლიტიკა ექნება ქვეყანას თუნდაც მორიგი საპარლამენტო სესიის შემდეგ. „ერთიანი საქართველო“ მზად არის მხარი დაუჭიროს ისეთი კოალიციური მთავრობის ჩამოყალიბებას, სადაც ეკონომიკური გუნდის დაკომპლექტების უპირველესი კრიტერიუმი იქნება პროფესიონალიზმი, მიუხედავად პარტიული კუთვნილებისა.

3. გამჭვირვალე და პროგნოზირებადი ფინანსური ინსტიტუტები

დასახვეწია კანონმდებლობა ეროვნული ბანკის საქმიანობის შესახებ; გასამკაცრებელია საპარლამენტო კონტროლის მექანიზმები ფინანსთა სამინისტროს და შემოსავლების სამსახურის საქმიანობაზე. ეროვნული ბანკის საბჭოს დაკომპლექტების პროცესი მთლიანად უნდა გათავისუფლდეს პოლიტიკური კონიუნქტურისგან და უნდა შედგებოდეს მაღალკვალიფიციური პროფესიონალებისგან (პოლიტიკური ნების არსებობისას, ასეთები საქართველოში მოიძებნებიან). საქართველოს პარლამენტმა უნდა უზრუნველყოს ეროვნული ბანკის რეალური დამოუკიდებლობა, რაც აუცილებელი წინაპირობაა ქვეყანაში ჯანსაღი ეკონომიკური გარემოს შესაქმნელად.

3. გეგმავთ თუ არა კონკრეტული პოლიტიკის შემუშავებას და მის განხორციელებას სოფლის მეურნეობისა და სასურსათო უსაფრთხოების გასაძლიერებლად? თუ ასეა, გაგვიზიარეთ ამ პოლიტიკის ძირითადი ასპექტები.

საქართველოში არსებული სოფლის მეურნეობისთვის ვარგისი მიწების რაოდენობის, მათი რელიეფური განლაგებისა და სოფლის მეურნეობის მთელი რიგი კულტურების განვითარების დაბალი დონის გამო, საშუალოვადიან პერსპექტივაში, სრული სასურსათო უსაფრთხოების მიღწევა არარეალისტური და პოპულისტურია.

პირველ რიგში, მსოფლიოში არსებული პოსტპანდემიური კრიზისიდან გამომდინარე, ქვეყნის ხელისუფლებამ უნდა იზრუნოს გრძელვადიანი ხელშეკრულებების გაფორმებაზე ან საკვები პროდუქტების იმპორტის წახალისებაზე. განსაკუთრებით ეს ეხება სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი იმ პროდუქტების იმპორტზე ხელშეკრულებებს, რომელთა იმპორტიორიც დღეს ჩვენი ქვეყანაა. ამის შესასრულებლად აუცილებელია სახელმწიფოს მეტი ჩართულობა და დამატებითი კონტროლი პროტექციონისტული და კორუფციული სქემების თავიდან ასაცილებლად. მნიშვნელოვანია, ამ კეთილშობილური მისიის საფარქვეშ არ ჩამოყალიბდნენ ხელოვნური მონოპოლისტები.

რაც შეეხება ადგილობრივი სოფლის მეურნეობის მხარდაჭერას, სახელმწიფომ უნდა უზრუნველყოს ქვეყანაში ფართომასშტაბიანი სასაწყობე და სამაცივრე ქსელების შექმნა. სოფლის მეურნეობის ხელშემწყობი ნებისმიერი ღონისძიება უნდა იყოს გათვლილი გრძელვადიან პერსპექტივაზე, რეგულირდებოდეს საკანონმდებლო დონეზე და არ უნდა იყოს დამოკიდებული კონკრეტული მთავრობების საარჩევნო დაპირებებზე.

ოცდამეერთე საუკუნეში შეუძლებელია გლეხის შრომაზე დაფუძნებული სოფლის მეურნეობის წარმატებულად ფუნქციონირება. ხელი უნდა შეეწყოს ფერმერული მეურნეობების განვითარებას. აუცილებელია გრძელვადიანი სახელმწიფო სალიზინგო პროგრამების შემუშავება სასოფლო-სამეურნეო ინფრასტრუქტურის განსავითარებლად.

„ერთიანი საქართველოს“ შეუძლია სოფლის მეურნეობისა და ადგილობრივი მრეწველობის შეუფერხებლად ამუშავება. აუცილებელია ქართული სასურსათო ექსპორტის ხელშეწყობა ტრადიციულ ბაზრებზე, რასაც სჭირდება პოლიტიკური სტაბილურობა და მოლაპარაკებების უწყვეტი პროცესის უზრუნველყოფა. თანაბრად მნიშვნელოვანია ქართული პროდუქციისთვის გზის გაკვლევა ახალ ბაზრებზე, მრავალმხრივი და თავისუფალ ვაჭრობაზე ორიენტირებული სავაჭრო ხელშეკრულებების გზით.

4. ისახავს თუ არა თქვენი პარტია მიზნად იმგვარი პოლიტიკის შემუშავებას, რომელიც ტურიზმის, მასთან დაკავშირებული სექტორებისა თუ დარგების თანადგომასა და გაძლიერებას გულისხმობს? თუ ასეა, რა პოლიტიკას გაატარებთ ტურიზმის სფეროს მხარდასაჭერად, მათ შორის მცირე (საოჯახო) და საშუალო ზომის ტურისტული მეურნეობებისთვის?

ტურიზმი უნდა ყოფილიყო ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების ერთ-ერთი მამოძრავებელი ძალა, არადა, პოსტპანდემიურ წლებში შეიძლება სუბსიდირების ობიექტად იქცეს. იმისათვის,

რომ ქვეყანამ შეძლოს გრძელვადიან პერსპექტივაში ტურიზმის ინდუსტრიის არსებული ინფრასტრუქტურის შენარჩუნება, აუცილებელია უახლოესი 2-3 წლის მანძილზე ამ ინდუსტრიისთვის შენარჩუნდეს ის საშეღავათო რეჟიმი, რომელიც ახლა მოქმედებს.

თუ საქართველო ვერ მოახერხებს უახლოესი 2-3 წლის მანძილზე ტურიზმის ინდუსტრიისთვის ამ საშეღავათო რეჟიმის შენარჩუნებას, ჩვენი გათვლებით, დაიკარგება ტურისტული ბიზნესის ერთი მესამედი და ის საშუალოვადიანი კრიზისული პერიოდი კრიზისული ინდუსტრიისთვის (2-3 წელი) შესაძლოა 5-იდან 7-წლამდე გაგრძელდეს. „ერთიანი საქართველო“ მხარს უჭერს ტურიზმის ინდუსტრიისთვის 2021-2023 წლებში საშეღავათო რეჟიმის შენარჩუნებას.

5. გეგმავთ თუ არა პანდემიის დროს დაწესებული საშეღავათო სისტემის შეცვლას? თუ ასეა, როგორია თქვენი გეგმა?

არსებული საშეღავათო სისტემა მთლიანად ორიენტირებულია 2020 წლის საპარლამენტო არჩევნებისთვის ხელისუფლების მიერ მხარდაჭერის შენარჩუნებაზე. ხშირ შემთხვევაში, აღნიშნული საშეღავათო გადაწყვეტილებები დისკრიმინაციულ, დაუბალანსებელ და უყიარათო ხასიათს ატარებს. მაგალითად, ელექტროენერჯის გადასახადის სუბსიდირება მოხდა მოხმარების მიხედვით, როდესაც ორსულიან და მრავალშვილიან ოჯახს ერთნაირი რაოდენობის სუბსიდია ეკუთვნოდათ. აუცილებელია განსაკუთრებულად მოწყვლადი ჯგუფების იდენტიფიცირება, გამოყოფა, და მათთვის შეღავათების მიზნობრივი გაცემა.

კრედიტებზე გამოცხადებული 6-თვიანი მორატორიუმი საკმარისი არ არის. ჩვენი შეფასებებით, 2021 წლის პირველი და მეორე კვარტალი განსაკუთრებით მძიმე იქნება. ამის ფონზე, მოსახლეობა კერძო სექტორის კეთილ ნებაზე ვერ იქნება დამოკიდებული. საკრედიტო შეღავათები უნდა დარეგულირდეს სახელმწიფო დონეზე.

უმძიმეს ფინანსურ წნეხს განიცდიან თვითდასაქმებულები, მცირე და საშუალო მეწარმეები. სამწუხაროდ, გადახდისუნარობა იქცევა ჩვეულებრივ მოვლენად. იქნებიან კომპანიები, რომლებიც ამ კრიზის ვერ გაუძლებენ. შესაბამისად, საშეღავათო სისტემის მოქმედება უნდა გაგრძელდეს მინიმუმ 2021 წლის მეორე კვარტალამდე:

- გამოიყოს თვითდასაქმებულთათვის ყოველთვიური გრანტი. თანხა უნდა მოიცავდეს მათ მიერ წარდგენილი ბოლო ექვსი თვის განმავლობაში მიღებული საშუალო შემოსავლის მინიმუმ 70%-ს;
- მცირე და საშუალო მეწარმეები უნდა გათავისუფლდნენ ყველა ფორმის გადასახადისგან (დღგ-ს გარდა);
- გამოცხადდეს მორატორიუმი გაკოტრების პროცედურებზე და შეჩერდეს კანონი „გადახდისუნარობის საქმისწარმოების შესახებ“.

აღნიშნულის განსახორციელებლად საჭიროა საქართველოს დამოუკიდებლობის ისტორიაში ადმინისტრაციული და ბიუროკრატიული ხარჯების უპრეცედენტო ოპტიმიზაცია და ასევე უპრეცედენტოდ რადიკალური ზომების გატარება კორუფციის მინიმუმამდე შესამცირებლად.

6. რა ღონისძიებებს მიმართავთ ქვეყანაში არსებული საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად, მათ შორის საზოგადოებრივი თავშეყრის სივრცეებში?

მნიშვნელოვანი მიღწევაა საქართველოში კოვიდ 19-ის დაბალი გავრცელების მაჩვენებელი. თუმცა საგანგაშოა სხვადასხვა შეზღუდვის წინასაარჩევნო მიზნებისთვის გამოყენების მცდელობა. სამედიცინო მიზნებით დაწესებულმა შეზღუდვებმა „პოლიტიკური კარანტინის“ ხასიათი არ უნდა მიიღოს. უკანასკნელი ცვლილებები ჯანდაცვის შესახებ კანონში ასეთ საფრთხეებზე მიანიშნებს.

7. პანდემიამ განსაკუთრებული პრობლემები შექმნა განათლების ხელმისაწვდომობისა და ხარისხის მხრივ, განსაკუთრებით იქ, სადაც მასწავლებლებსა და მოსწავლეებს ხელი არ მიუწვდებათ უწყვეტ ინტერნეტსა და კომპიუტერულ ტექნიკაზე. როგორია თქვენი გეგმა ამ პრობლემების დასაძლევად, თუკი კვლავ საჭირო გახდება სასწავლო პროცესის დისტანციურ რეჟიმში გადატანა?

იმის გათვალისწინებით, რომ საქართველოს მოსახლეობის დიდ ნაწილს არ აქვს წვდომა ინტერნეტზე, აუცილებელია არდადაგების და აკადემიური შევებულების გამოცხადება საქართველოს მთელ რიგ კუთხეებსა და რაიონებში იმ შემთხვევაში, თუ პანდემია სასწავლო პროცესს ხელს შეუშლის.

8. მოკლედ აღწერეთ სხვა ზომები, რომელთა გატარებასაც გეგმავთ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში).

პარტიის პოზიცია ამ საკითხზე უცნობია.

პოლიტიკა და ეკონომიკა

1. აპირებთ თუ არა რაიმე მნიშვნელოვანი ცვლილებ(ებ)ის ინიცირებას საქართველოს კონსტიტუციაში?

ქვეყანაში ჩამოყალიბდა კონსტიტუციის მუდმივი, რადიკალური და არათანმიმდევრული ცვლილებების განხორციელების კატასტროფული ტენდენცია. უმნიშვნელოვანესია, ამ სფეროში სტაბილურობისა და მდგრადობის შემოტანა და შენარჩუნება.

პირველ რიგში, უნდა შეიცვალოს კონსტიტუციაში ცვლილებების შეტანის წესი. მისაღებია საკანონმდებლო ცვლილება, რომლის თანახმადაც, კონსტიტუციური ცვლილებები ძალაში შევა არა იმ პარლამენტის უფლებამოსილების ვადაში, რომელიც მას მიიღებს, არამედ მხოლოდ ახალი პარლამენტის უფლებამოსილების ცნობის შემდეგ. კონსტიტუცია შეძლებისდაგვარად უნდა გაიწმინდოს პოლიტიკური კონიუნქტურისგან.

პრეზიდენტის არჩევის წესი უნდა შეიცვალოს და, საარჩევნო კოლეგიის ნაცვლად, იგი კვლავ ხალხმა უნდა აირჩიოს - პირდაპირი, საყოველთაო, თავისუფალი და თანასწორი არჩევნების შედეგად.

ასევე უნდა შეიცვალოს იუსტიციის საბჭოს დაკომპლექტების წესი, გადაიხედოს ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტის საკითხი. სასამართლოში საქმეთა განაწილება პოლიტიკური მანიპულაციების შესაძლებლობებს უნდა გამორიცხავდეს. დაუშვებელია მოსამართლეთა, მით უფრო დღეს მოქმედ მოსამართლეთა, უვადოდ (სიცოცხლის ბოლომდე) დანიშვნა.

საჭიროა კონსტიტუციის დონეზე ჩამოყალიბდეს ჩვენი ქვეყნის უსაფრთხოებისა და თავდაცვის სტრატეგია. ნათლად იყოს ნაჩვენები საქართველოს ანტიმილიტარისტული და ნეიტრალიტეტისკენ მიმართული სტრატეგია.

2. რა პოლიტიკას განახორციელებთ სასამართლოების დამოუკიდებლობის განსამტკიცებლად, სასამართლო სისტემის მიმართ ნდობის გასაძლიერებლად?

სასამართლო ხელისუფლება გადაუდებელ რეფორმირებას საჭიროებს. სასამართლო უნდა იყოს სამართლიანი, კომპეტენტური, ობიექტური, მოქალაქეებისთვის ხელმისაწვდომი და იაფი.

უნდა შეიცვალოს იუსტიციის საბჭოს დაკომპლექტების წესი - საბჭოს დაკომპლექტების პროცესი უნდა გათავისუფლდეს პოლიტიკური და კლანური გავლენებისგან.

უნდა გაუქმდეს ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტი - ნაფიც მსაჯულთა შერჩევის არსებული კრიტერიუმები ვერ უზრუნველყოფს საქმეზე ობიექტური და სამართლიანი გადაწყვეტილების მიღებას. ნაფიც მსაჯულთა შერჩევის დროში გაწეილი პროცესი ეწინააღმდეგება ეფექტური და სწრაფი მართლმსაჯულების პრინციპს. ასევე, არ არსებობს არანაირი საკანონმდებლო გარანტიები, რომლებიც უზრუნველყოფს ნაფიც მსაჯულთა უსაფრთხოებას. ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტის არსებობა იძლევა საშუალებას, სახელმწიფომ აირიდოს პასუხისმგებლობა და იგი საზოგადოებას დააკისროს.

პოლიტიკური გავლენებისგან უნდა გათავისუფლდეს ასევე დამოუკიდებელი ინსპექტორის სამსახური, რომელიც სწორედ პოლიტიკური მიკერძოებულობის გამო ვერ უზრუნველყოფს მოსამართლეთა მიმართ დისციპლინური სამართალწარმოების დაწყებას, წარმოებას ან სათანადო გადაწყვეტილების მიღებას.

სასამართლოების გადატვირთულობის პრობლემის გადასაჭრელად საერთო სასამართლოებში უნდა გაიზარდოს მოსამართლეთა რაოდენობა. გარდა ამისა, საერთო სასამართლოების სისტემაში უნდა შეიქმნას სპეციალიზებული სასამართლოები.

სასამართლოში საქმეთა განაწილება პოლიტიკური მანიპულაციების შესაძლებლობებს უნდა გამორიცხავდეს. დაუშვებელია მოსამართლეთა, მით უფრო მოქმედ მოსამართლეთა, უვადოდ (სიცოცხლის ბოლომდე) დანიშვნა. უნდა დადგეს იმ მოსამართლეთა პასუხისმგებლობის საკითხი, რომლებიც პოლიტიკურ დაკვეთებს ასრულებდნენ და უსამართლო გადაწყვეტილებებს იღებდნენ. უზრუნველყოფილი უნდა იყოს სასამართლოზე დაცვისა და ბრალდების მხარის თანასწორუფლებიანობა, აგრეთვე დაცული და გარანტირებული ადვოკატთა უფლებები.

ჩვენ მოსახლეობას ვთავაზობთ კანონპროექტს ამპაროს პროცედურის, ანუ ახალი ინსტიტუციის შემოსაღებად, რომელიც იძლევა გარანტიას, რომ მოქალაქეებს, მიუხედავად ხანდაზმულობისა, მიეცეთ სამართლებრივი საშუალება, გადაისინჯოს კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს გადაწყვეტილებები და მათ ამ გზით მიაღწიონ დარღვეული უფლებების აღდგენას. ამპაროს პროცედურა სამართალწარმოების კონსტიტუციური ზედამხედველობის ფორმაა და განიხილავს კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო აქტების კონსტიტუციურ უფლებებთან შესაბამისობას კონკრეტული მოქალაქის დარღვეულ უფლებებთან მიმართებით. ამპაროს პროცედურა მხოლოდ ერთ ინსტანციას მოიცავს, გადაწყვეტილება დაუყოვნებლივ შედის ძალაში და არანაირ აპელაცია-კასაციას არ ექვემდებარება.

3. რა პოლიტიკას მიმართავთ ადამიანის პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლების უზრუნველსაყოფად?

აუცილებლად გამოსაძიებელია ყველა ფაქტი, როდესაც ირღვეოდა მოქალაქის პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობა. კანონის მთელი სიმკაცრით უნდა დაისაჯონ ამგვარი ქმედებების პოლიტიკური დამკვეთნი და ასევე შემსრულებელნიც. უნდა გამკაცრდეს კანონმდებლობა ამ მიმართულებით და, ჩვენს ქვეყანაში არსებული მძიმე პრაქტიკიდან გამომდინარე, მსგავსი დანაშაული უნდა გაუტოლდეს მძიმე სისხლის სამართლის დანაშაულს.

4. როგორი საარჩევნო სისტემა უნდა არსებობდეს საქართველოში?

პროპორციული, ვინაიდან მას გააჩნია ორი მნიშვნელოვანი უპირატესობა საპარლამენტო რესპუბლიკის პირობებში.

ერთი უპირატესობა ტექნიკურია - პროპორციული სისტემა უზრუნველყოფს ამომრჩეველთა ხმების (ნების) მინიმალურ დანაკარგს. სწორად აგებული პროპორციული სისტემის პირობებში ამომრჩეველთა ხმები მაქსიმალურად გარდაისახება მანდატებად.

მეორე კი პოლიტიკურია - საპარლამენტო რესპუბლიკისთვის აუცილებელია ძლიერი მრავალპარტიული პარლამენტი. როდესაც მოსახლეობის უმრავლეს ნაწილს ეყოლება წარმომადგენელი პარლამენტში, ეს განაპირობებს იმას, რომ ყველა არსებული სადავო საკითხის გადაწყვეტის პროცესი გადაინაცვლებს პარლამენტის შიგნით და არა პარლამენტის წინ, როგორც ეს დღევანდელ პირობებში ხდება.

მრავალპარტიული პარლამენტი კი დიდი ალბათობით ნიშნავს კოალიციურ მთავრობებს, რომლის პირობებშიც ჩამოყალიბდება სახელმწიფო ინსტიტუტებს შორის ჯანსაღი კონკურენცია, ორიენტირებული მოსახლეობისთვის უკეთესი პირობების, სერვისებისა თუ მართვის მეთოდების შესათავაზებლად. შესაბამისად, თამამად შეგვიძლია ვთქვათ, რომ პროპორციული სისტემა არის საუკეთესო ბაზისი, რომელზეც შეიძლება დაშენდეს ძლიერი დემოკრატიული, სოციალურ კეთილდღეობაზე ორიენტირებული სახელმწიფო ინსტიტუტები (ამის მაგალითია ისრაელის სახელმწიფო, რომელიც ჩამოყალიბდა ჩვენსავით რთული გეოპოლიტიკური მდებარეობის პირობებში).

მაჟორიტარული კომპონენტის ამოღება თავისთავად განაპირობებს თვითმმართველობების გაძლიერებას და რეალურ, ქმედით ინსტიტუციად ჩამოყალიბებას. შერეული სისტემის პირობებში ავტომატურად ყალიბდება სუბორდინაციული კაზუსები თვითმმართველობასა და პარლამენტს შორის, რაც საგრძნობლად აკნინებს თვითმმართველობის როლს და არის რეგიონალური განვითარების ძირითადი შემაფერხებელი ფაქტორი.

მთლიანად პროპორციული წესით დაკომპლექტებული პარლამენტი თავისთავად თავისუფლდება მაჟორიტარული გავლენებისგან და ორიენტირებულია თანასწორობის პრინციპებზე დაყრდნობილ კანონშემოქმედებისკენ. თამამად შეგვიძლია ვთქვათ, რომ მთლიანად პროპორციული წესით არჩეული საკანონმდებლო ორგანო იქნება გაცილებით კომპეტენტური, ვინაიდან ქმნის ნაკლები ცნობადობის, მაგრამ მეტი პროფესიონალიზმისა და კომპეტენციის სპეციალისტებით დაკომპლექტების შესაძლებლობას.

5. რა გეგმები გაქვთ ზოგადად განათლების პოლიტიკის და კონკრეტულად დაწყებითი, საშუალო, პროფესიული და უმაღლესი განათლების ხარისხის გაუმჯობესებისთვის?

განათლების სისტემის ღირებულებით მთავარ სუბიექტებს უნდა წარმოადგენდნენ მასწავლებელი და მოსწავლე. სახელმწიფომ უნდა იზრუნოს მასწავლებლების კვალიფიკაციის ამაღლებაზე და ჯეროვნად უნდა აფასებდეს მის შრომას. საყოველთაოდ ცნობილი ჭეშმარიტებაა, რომ ყველაზე ღირებული ინვესტიცია მომავალი თაობის განათლებაში ჩადებული სახსრებია. „ერთიანი საქართველოსთვის“ არსებითია:

- სკოლამდელი და საყოველთაო საშუალო განათლება იყოს სავალდებულო;
- უნივერსიტეტებს უნდა დაუბრუნდეს რეალური ავტონომია;
- საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის სისტემას უნდა ჩაუტარდეს რეფორმა. დაშლილი და გაყიდული სამეცნიერო თუ დარგობრივი ინსტიტუტები აღდგეს. თანამედროვე მოთხოვნებიდან გამომდინარე, დაფუძნდეს ახალი სამეცნიერო ინსტიტუტები;
- სტატუსშეჩერებულ სტუდენტებს უნდა მიეცეთ გამოცდების ჩაბარების უფლება და, გარკვეული კრიტერიუმების დაკმაყოფილების შემთხვევაში, შეექმნათ სახელმწიფოს დაფინანსებით სწავლის გაგრძელების შესაძლებლობა;
- უნდა შეიქმნას სპეციალური ფონდი უცხოეთში სტუდენტების სასწავლებლად გაზაენის მიზნით. საგანმანათლებლო კრედიტს, უცხოეთიდან სამშობლოში დაბრუნების შემთხვევაში, მთლიანად დაფარავს ფონდი;
- შესასწავლია ბაზარზე მოთხოვნადი პროფესიების პროგნოზი, რომლის გაანალიზების შედეგად უნდა დაიგეგმოს შესაბამის სპეციალისტთა მოსამზადებელი პროგრამები;
- სახელმწიფომ უნდა დააფინანსოს ორწლიანი პროფესიული კოლეჯები, რომლებშიც ახალგაზრდები შეძლებენ პრაქტიკული სპეციალობის - ხელობის შესწავლას საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ;
- უნდა გაუქმდეს ეროვნული გამოცდები და, საერთაშორისო პრაქტიკის შესაბამისად, აბიტურიენტები საატესტატო გამოცდების შედეგების მიხედვით ჩაირიცხონ უმაღლეს სასწავლებლებში;
- უნდა შემუშავდეს სასწავლო პროცესის ხარისხის უზრუნველყოფის ერთიანი მექანიზმი.

განათლებაში სახელმწიფომ უნდა განახორციელოს საყოველთაო გადამზადების პროექტი. უნდა ამუშავდეს პროგრამა „არც ერთი მოქალაქე - პროფესიის გარეშე“ და მის ფარგლებში დაიწყოს ყველა ასაკის მოქალაქეთა თანამედროვე პირობებისთვის აუცილებელი პროფესიებითა და კომპეტენციებით აღჭურვა. საქართველოში უნდა დაარსდეს „ღია უნივერსიტეტი“, რომელშიც უფროსი ასაკის მოქალაქეებს შესაძლებლობა ექნებათ, მოქნილი გრაფიკით მიიღონ თანამედროვე განათლება და საუნივერსიტეტო დიპლომი.

6. გთხოვთ დაასახელოთ კონკრეტული ეკონომიკური პარამეტრები, რომელთა მიხედვითაც შეიძლება შეფასდეს თქვენი ფისკალურ-ეკონომიკური პოლიტიკის შედეგები 2024 წელს.

ჩვენი რეალისტური და, ამავე დროს, არსებული რეალობიდან გამომდინარე ჯანსაღად ამბიციური მიზნები 2024 წლისთვის ფისკალურ-ეკონომიკური მიმართულებით არის შემდეგი:

- 2021 წელს, ეკონომიკური ვარდნა არაუმეტეს 5%-ისა;
- 2022 წელს, ეკონომიკური ვარდნა არაუმეტეს 1.5%-ისა;
- 2023 წელს, 1-1.5%-იანი ზრდა;
- 2024 წელს, 3%-მდე ზრდა.

წლების მიხედვით ამ პარამეტრების შენარჩუნება უზრუნველყოფს ქვეყნის კრიზისიდან გამოყვანას მინიმალური დანაკარგებით. ასევე უნდა ითქვას, რომ აღნიშნულის პროგნოზირებისას, 2020 წლის მდგომარეობით, პარტია „ერთიანი საქართველოს“ წლის ბოლომდე არანაირი ბერკეტი არ ექნება, გავლენა მოახდინოს ქვეყნის ეკონომიკურ პოლიტიკაზე და შესაბამისად, 2021 წლის პირველი ორი კვარტალის ეკონომიკურ მაჩვენებლებზეც.

7. დაასახელეთ სახელმწიფო ხარჯების თქვენთვის მისაღები პროპორცია მთლიან შიდა პროდუქტთან მიმართებით, თუკი ამ საკითხზე უკვე გაქვთ მკაფიოდ ჩამოყალიბებული პოზიცია.

პანდემიის დასრულებამდე მსგავსი ძირეული სტრუქტურული ცვლილების დაგეგმვა ეკონომიკაში არასერიოზულია.

8. როგორია თქვენი პოლიტიკა სახელმწიფო ვალისა და საბიუჯეტო დეფიციტის მიმართ?

აუცილებელია საერთაშორისო ფინანსური ინსტიტუტებისა და სავალუტო ფონდის მიერ დადგენილი სტანდარტების შენარჩუნება საგარეო ვალის აღებისას და ბიუჯეტის ფორმირებისას; ასეთია, მაგალითად, საერთაშორისო სავალუტო ფონდის მიერ დადგენილი სტანდარტი, რომ საგარეო ვალი არ უნდა აღემატებოდეს მთლიანი შიდა პროდუქტის 60%-ს.

მნიშვნელოვანია მკაცრი პოლიტიკური და საპარლამენტო კონტროლი საერთაშორისო საკრედიტო ვალდებულებების აღებისას. მრავლად გვაქვს მაგალითები, როცა საერთაშორისო საკრედიტო ვალდებულებების აღებისას სხვადასხვა ხელისუფალი მოქმედებდა საკუთარი მოკლევადიანი პოლიტიკური ინტერესებიდან გამომდინარე.

ქვეყნის საბიუჯეტო პოლიტიკის განსაზღვრა შესაძლებელი იქნება მხოლოდ მას შემდეგ, რაც ადეკვატური და გამჭვირვალე მექანიზმებით დაითვლება კრიზისის საშუალო და გრძელვადიანი ზარალი. პოსტპანდემიურ პერიოდში საბიუჯეტო დეფიციტი ნორმა იქნება.

9. გაქვთ თუ არა საჯარო სამსახურის შემდგომი განვითარების/რეფორმის გეგმა? რა არის მისი პრიორიტეტები?

საჯარო სამსახური საჭიროებს რეფორმირებას საჯარო მოხელეებისა და მათი ხარჯების ოპტიმიზაციის მიზნით. თუმცა თვითმიზანი არცერთ შემთხვევაში არ უნდა იყოს შემცირება ან გაზრდა. აუცილებელია საჯარო მოხელეთა რაოდენობა და მათი ხარჯები იყოს ადეკვატური იმ ამოცანების, რომლებსაც უნდა ასრულებდეს კონკრეტული სახელმწიფო უწყება.

წარმომადგენლობითი ხარჯები, პრემიები და დანამატები უნდა გაიცემოდეს სახელმწიფო ინტერესების და არა რომელიმე პოლიტიკური პარტიის ინტერესების გათვალისწინებით. შესაბამისად, აუცილებელია გაძლიერდეს კონტროლი და გამჭვირვალობა. მიუღებელია საქართველოსნაირ ქვეყანაში საჯარო მოხელეთა მომსახურებაზე (ავტომობილი, საწვავი და ა.შ.) იხარჯებოდეს უზარმაზარი საბიუჯეტო სახსრები.

საჭიროა საჯარო სექტორის დაუყოვნებლივ დეპოლიტიზება. არ უნდა ინიშნებოდნენ და თავისუფლდებოდნენ თანამდებობებიდან პოლიტიკური შეხედულებების მიხედვით. საჯარო მოხელემ უნდა იცოდეს, რომ, განურჩევლად არჩევნების შედეგებისა, ის განაგრძობს თავის კარიერულ წინსვლას სამსახურებრივი მოვალეობის ეფექტიანად შესრულებისას. საჯარო მოხელე არ უნდა იყოს იძულებული, ემსახურებოდეს მმართველ პარტიას. მისი მთავარი საზრუნავი სახელმწიფოს ინტერესებია.

საჯარო სამსახურებში მდგრადობა და სტაბილურობა უმნიშვნელოვანესია ქვეყნის განვითარებისთვის. მხოლოდ ჩამოთვლილი პირობების შესრულების შემთხვევაში ჩამოყალიბდება პროფესიონალური ბიუროკრატია, რომელიც უწყვეტად, მშვიდად და პირნათლად შეასრულებს თავის ვალდებულებებს, განურჩევლად იმისა, თუ რომელი პოლიტიკური ძალა მოვა ხელისუფლებაში.

საზოგადოებრივი და სოციალური საკითხები

1. რა პოლიტიკის და კონკრეტული ღონისძიებების განხორციელებას გეგმათ ჯანდაცვის ხელმისაწვდომობისა და მისი ხარისხის ასამაღლებლად?

ხალხის ჯანმრთელობისთვის აუცილებელია: გამართული, მოსახლეობის სამედიცინო საჭიროებებზე ორიენტირებული და საზოგადოებრივად სამართლიანი ჯანდაცვის სისტემა. აქცენტი დაავადების პრევენციაზე უნდა გადავიტანოთ. ჩვენს მოქალაქეებს უნდა მივცეთ რეალური შესაძლებლობა, თავიანთ ჯანმრთელობაზე დაავადების ჩამოყალიბებამდე და გართულებამდე იზრუნონ.

- სახელმწიფო ჯანდაცვითი გარანტიები უნდა გახდეს მართლაც საყოველთაო და სამართლიანი ნებისმიერი მოქალაქის მიმართ;
- უნდა გაძლიერდეს პირველადი ჯანდაცვა. აქცენტი რეალურად გადასატანია დაავადებათა ადრეულ სტადიაზე გამოკვლევასა და მკურნალობაზე, რაც პაციენტისთვისაც უმჯობესია და ქვეყნის ეკონომიკისთვისაც;
- განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ოჯახის ექიმებს - მოსახლეობისთვის პირველი ზოგადი საექიმო დახმარების გაწევის სპეციალისტებს, რათა მათი სამუშაო პირობები, მოტივაცია რეალურად შეესაბამებოდეს იმ დიდ ამოცანას, რომელსაც მათ ჯანდაცვის სისტემა აკისრებს და რა შედეგსაც მათგან მოვითხოვთ;
- ამბულატორიული პროფილის დიაგნოსტიკურ-სამკურნალო დახმარების გაძლიერების პარალელურად უნდა შეიქმნას და დაიხვეწოს მოსახლეობის მედიკამენტებით უზრუნველყოფის სახელმწიფოებრივი სქემები, რათა საბოლოოდ დავაღწიოთ თავი უწყალობით მიშვებული ავადობისა და თვითმკურნალობის მიზეზით გამოწვეულ მძიმე შედეგს.

აუცილებელია ჯანდაცვის სისტემაში მოქცეული სახელმწიფო სახსრების რაციონალური მართვა, რათა ეს სახსრები არ ემსახურებოდეს სხვა, არასამედიცინო ინტერესებით მოტივირებულ ჯგუფებს და მეტმა სიკეთემ მიაღწიოს ამ სფეროში მოსახლეობამდე; მეტი სამედიცინო მომსახურება, მკურნალობა, წამალი შეხვდეს პაციენტს, რომელიც ამას საჭიროებს. ეს გამოწვევა ცალსახად გულისხმობს ჯანდაცვის სისტემის მართვის გაუმჯობესებას, სამედიცინო დახმარების ფასწარმოქმნის მოწესრიგებას, სამკურნალო საქმის წარმოებისა და წამლის ხარისხის სრულყოფას, სამედიცინო კადრებისა და სამედიცინო დაწესებულებების ქსელის რაოდენობრივი და ხარისხობრივი განვითარების მოწესრიგებას.

სახელმწიფო, მატერიალური შესაძლებლობებისა და სამედიცინო ქსელის პოტენციალის ფარგლებში, სრულად უნდა დაეხმაროს მათ, ვისაც თვითონ არ შეუძლია უზრუნველყოს თავისი ჯანმრთელობა. სოციალურად მგრძობიარე ფენები - ბავშვები, პენსიონერები, შშმ პირები, უმუშევრები, ომის ვეტერანები, სტუდენტები, მრავალშვილიანი ოჯახის წევრები, მაღალმთიანი რეგიონების მცხოვრებლები, სოციალურად დაუცველი პირები - უზრუნველყოფილი უნდა იყვნენ ქვეყანაში არსებული სრული სამედიცინო მომსახურებით.

2. რა ინიციატივებს (თუკი ასეთი გაქვთ) სთავაზობთ მოსახლეობას სოციალური უსაფრთხოების გაუმჯობესების მიზნით?

ქვეყანაში მაქსიმალურად უნდა წახალისდეს ქველმოქმედება. ვინც სოციალურად დაუცველთა დახმარების მიზნით ქველმოქმედებას ეწევა, მის მიმართ გამოყენებულ უნდა იქნას წახალისების გარკვეული ფორმები, საგადასახადო შეღავათების დაწესების ჩათვლით. საამისოდ აუცილებელია შემუშავდეს კანონი „ქველმოქმედების შესახებ“.

- გადასახადის სიდიდე უნდა იყოს დიფერენცირებული შემოსავლების სიდიდის შესაბამისად. გავატარებთ საგადასახადო სისტემის რეფორმას. პარამეტრული საგადასახადო სისტემიდან გადავალთ დიფერენცირებულ საგადასახადო სისტემაზე;

- სოციალურად დაუცველის სტატუსის მინიჭება-მოხსნა არ უნდა იყოს პოლიტიზებული ან/და დამოკიდებული შემფასებელი პერსონალის სუბიექტურობაზე. აუცილებელია ავტომატიზებული სისტემის სრულყოფა, ხოლო გამონაკლის შემთხვევებში შეცდომა უნდა აღმოიფხვრას საჯარო და გამჭვირვალე მექანიზმებით. სამსახურის შოვნის შემთხვევაში სოციალური დახმარება უნდა გაგრძელდეს 12 თვის განმავლობაში;
- ყველა კანონიერი ხერხის გამოყენებით საქართველოს უნდა დაუბრუნდეს მილიარდობით თანხა, რომელიც სხვადასხვა ხელისუფლების დროს გაიზიდა ქვეყნიდან. იგი სოციალური პრობლემების მოგვარებასა და ეკონომიკის განვითარებას უნდა მოხმარდეს;
- უნდა შეიცვალოს კანონი „საარსებო მინიმუმის გაანგარიშების წესის შესახებ“ და ხელისუფლებამ თანხის საბოლოო ოდენობის დათვლისას ორიენტირად უნდა შეარჩიოს სოციალური ნორმატივი და არა ფაქტობრივი მონაცემები. კერძოდ, სასურსათო კალათის კალორიულობა 2200-იდან 2500 კილოკალორამდე უნდა გაიზარდოს. სასურსათო და არასასურსათო ხარჯების შეფარდება არანაკლებ 50/50 უნდა განისაზღვროს. ამ ახალი, საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად გამოანგარიშებული საარსებო მინიმუმი საქართველოში დაახლოებით 400 ლარს შეადგენს;
- ხელფასებისა და პენსიების ინდექსაცია უნდა მოხდეს ინფლაციის გათვალისწინებით;
- მინიმალური პენსია უნდა გაუტოლდეს რეალურ საარსებო მინიმუმს და განისაზღვროს შრომითი სტაჟისა და დამსახურების მიხედვით. საარსებო მინიმუმს ზემოთ დაირიცხება დანამატი – ნამსახურობის ყოველ წელიწადზე;
- დედებს შვილის აღზრდის პერიოდი ჩაეთვლებათ შრომით სტაჟში; დაწესდება „დედის ხელფასი“;
- ომის ვეტერანებისა და ომში დაღუპულთა ოჯახებისთვის უნდა შეიქმნას ღირსეული სოციალური გარანტიები;
- უნდა განისაზღვროს მრავალშვილიანი ოჯახებისა და მარტოხელა მშობლის სტატუსი და მათთვის დაწესდეს შემწეობა;
- აუცილებელია საცხოვრებელდაკარგულთა აღწერა და მათთვის სოციალური დაცვის საგანგებო პროგრამის შემუშავება;
- უმუშევართათვის უნდა დაწესდეს ექვსთვიანი შემწეობა;
- ქვეყანაში უმრავლესობა არა სოციალურად დაუცველთა ფენა, არამედ საშუალო ფენა უნდა გახდეს.

3. რა პოლიტიკას გაატარებთ იძულებით გადაადგილებულ პირთა საცხოვრებელი და სამუშაო სივრცის უკეთ ორგანიზებისთვის?

საქართველოში 1990-იან წლებში განვითარებული მოვლენებისა და 2008 წლის აგვისტოს ომის შედეგად ათასობით ადამიანი იძულებული გახდა, დაეტოვებინა თავისი მუდმივი საცხოვრებელი ადგილი. საქართველოს ხელისუფლებამ უნდა მოახერხოს დევნილი ოჯახების გრძელვადიანი საცხოვრებელი უზრუნველყოფა.

სასწრაფოდ შესაცვლელია ე.წ. „ქულების“ პრინციპი, რომელსაც დევნილ საზოგადოებაში დიდ უსამართლობად მიიჩნევენ. ხშირია შემთხვევა, როდესაც სახელმწიფო ერთსა და იმავე ოჯახს ორჯერ ან მეტჯერ აკმაყოფილებს საცხოვრებელი ფართით. არსებული სისტემა ასევე

აკმაყოფილებს ფართით იმ დევნილებს, რომლებსაც უკვე თავიანთი სახსრებით აქვთ შეძენილი საცხოვრებელი; ამგვარი მიდგომა სამართლიანია, თუმცა ეს არ უნდა ხდებოდეს უსახლკაროდ დარჩენილი დევნილების ხარჯზე. არცთუ იშვიათად, სისტემა განუსაზღვრელი ვადით აჭიანურებს მათ დახმარებას, ვისაც ეს ყველაზე მეტად სჭირდება. ამიტომაც არის არსებული სისტემა ასეთი არაეფექტიანი. მეტიც, იგი აღვივებს ნეპოტიზმსა და კორუფციას. შესაძლებელია დევნილების გეოგრაფიული პრინციპით დაკმაყოფილება; მაგალითად, ჯერ გალის რაიონის დევნილები, შემდეგ - ოჩამჩირელები და ა.შ. ამით უფრო სწრაფად და ეფექტურად მოხერხდება საცხოვრებელი ფართების განაწილება, ვიდრე ახლა არსებული ქაოსური მექანიზმითა და კორუფციის წყაროდ მიჩნეული ქულების პრინციპით.

სახელმწიფო იძულებით გადაადგილებულ პირთა წინაშე პასუხისმგებლობას 45-ლარიანი დახმარებით პასუხობს. ეს დამამცირებელია ჩვენი დევნილებისთვის. მივესალმებით ჯანდაცვის სოციალური სამსახურის სამუშაოს მოძიების სისტემის ჩამოყალიბებას, რომელიც სპეციალურად დევნილთათვის შეიქმნა. თუმცა ეს სისტემა არ მუშაობს და უნდა შეიცვალოს. აუცილებელია დევნილთა კლასიფიკაცია განათლების, პროფესიისა და გამოცდილების მიხედვით, მათი გადამზადება და შემდეგ - შესაბამისი სამუშაო ადგილების გამოყოფა. სანამ ტერიტორიული მთლიანობა არ აღდგება, გარდაუვალი ამოცანაა ჩვენი თანამოქალაქეების სრული სოციალური რეინტეგრაცია, რაც 45-ლარიანი დახმარებით ვერ მოხერხდება. ამისთვის, პირველ რიგში, უნდა გადაწყდეს მათი უსახლკარობისა და უმუშევრობის პრობლემები.

4. რა წინადადებებს (თუკი ასეთი გაქვთ) გვთავაზობთ უმცირესობათა (რელიგიური, ეროვნული, სექსუალური და სხვ.) უფლებების ეფექტური დაცვისა და ქვეყნის საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ ცხოვრებაში მათი მეტად ინტეგრირებისთვის?

ჩვენი მიზანია დემოკრატიული, კონსოლიდირებული და საერთო-საკაცობრიო ღირებულებებზე დაფუძნებული სამოქალაქო საზოგადოების ჩამოყალიბება, რომელიც საქართველოში მცხოვრებ ყველა მოქალაქეს უზრუნველყოფს საკუთარი იდენტობის შენარჩუნებისა და სრულყოფილი განვითარების შესაძლებლობით. უნდა გამოირიცხოს რაიმე ტიპის დისკრიმინაცია საქართველოს ნებისმიერი მოქალაქის მიმართ. თითოეულმა მოქალაქემ უნდა იგრძნოს, რომ სახელმწიფო ყველა მათგანის დამცველია. სახელმწიფომ თითოეულ მოქალაქეს, მიუხედავად იდენტობისა, უნდა შეუქმნას ცხოვრების ღირსეული პირობები, დაეხმაროს მას საზოგადოებაში ინტეგრაციის პროცესში. ქვეყნის საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ ცხოვრებაში ეროვნული და ეთნიკური უმცირესობების მეტად ინტეგრირებისთვის მნიშვნელოვანია, სახელმწიფო დაეხმაროს მათ ქართული ენის შესწავლაში.

5. პარლამენტაშორისი კავშირის (IPU) მონაცემებით, საქართველო 191 ქვეყანას შორის 144-ე ადგილს იკავებს საკანონმდებლო ორგანოში ქალი დეპუტატების რაოდენობის მხრივ. გთხოვთ, აღწეროთ თქვენი ინიციატივები (თუკი ასეთი გაქვთ), როლებიც პოლიტიკაში ქალთა თანამონაწილეობის გაზრდა-გაფართოებას ეხება.

პოლიტიკაში ქალთა მონაწილეობა დიდწილად დამოკიდებულია ქალთა სოციალურ და ეკონომიკურ მდგომარეობაზე. სახელმწიფომ მუდმივად უნდა იზრუნოს ქალთა ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებასა და მათ ეკონომიკურ თუ სოციალურ დამოუკიდებლობაზე.

ასევე აუცილებელია დამკვიდრდეს ადეკვატური დამოკიდებულება ქალთა პოლიტიკური აქტივობის მიმართ. ერთი მხრივ, უნდა მოიხსნას ხელოვნური ბარიერები. ამავდროულად, საჭიროა გვექონდეს რაციონალური დამოკიდებულება საქართველოს მოქალაქეების კარიერული განვითარებისადმი. ნებისმიერ საქმიანობაში მთავარი მამოძრავებელი პრინციპი უნდა იყოს პროფესიონალიზმი.

6. რა პრობლემებს ხედავს თქვენი პარტია ბავშვთა უფლებების დაცვის მხრივ და რას აპირებთ ამ მდგომარეობის გამოსასწორებლად?

უმწვავესია ბავშვთა სიღარიბის პრობლემა. საქართველოში ყოველი მე-5 ბავშვი სიღარიბის ზღვარს მიღმა ცხოვრობს. უკონტროლო ბავშვთა შრომის მდგომარეობა - უკიდურესი გაჭირვების გამო უამრავ ბავშვს უწევს ფიზიკური შრომა, რაც ზიანს აყენებს მათ ფიზიკურ და გონებრივ განვითარებას. ხშირია ბავშვებზე ძალადობის შემთხვევები როგორც ოჯახში, ისე ოჯახს გარეთ და აგრეთვე სკოლებში.

ამ და სხვა პრობლემების მოსაგვარებლად, უპირველეს ყოვლისა, მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია სახელმწიფოს მხრიდან სპეციალური სოციალურ-ეკონომიკური, საგანმანათლებლო, სპორტული და კულტურული პროგრამების დანერგვა, რაც ხელს შეუწყობს, ერთი მხრივ, ოჯახების ეკონომიკურ, სოციალურ და ფინანსურ გაძლიერებას და, მეორე მხრივ, უზრუნველყოფს ბავშვების ფიზიკურ და გონებრივ განვითარებას.

უნდა გამკაცრდეს კანონმდებლობა ბავშვზე ძალადობის წინააღმდეგ და, ამავდროულად, ძალადობის შემთხვევებზე შესაბამის უწყებებს უნდა ჰქონდეთ ადეკვატური და ოპერატიული რეაგირება. სკოლებში უნდა გაძლიერდეს ბავშვთა უსაფრთხოება. მრავალშვილიანი ოჯახი უნდა იყოს სახელმწიფოს განსაკუთრებული ზრუნვის ობიექტი.

7. როგორია თქვენი თვალსაზრისი ქვეყნის კულტურის პოლიტიკის შესახებ?

ასწლეულების განმავლობაში საქართველოს მსოფლიო იცნობდა მეცნიერებით, ხელოვნებით, უძველესი და უნიკალური თვითმყოფადი კულტურით. დამოუკიდებლობის 30-მა წელიწადმა ამ თვალსაზრისით, იშვიათი გამონაკლისების გარდა, ვერაფრით დაგვამახსოვრა თავი. ქვეყნის ეროვნული ფასეულობების, მისი ბუნებრივი პოტენციალისა და ხალხის შემოქმედებითი ნიჭის წახალისების გარეშე საქართველო დაკარგავს იმ უნიკალურ ადგილს, რომელიც მას რეგიონსა და მსოფლიოში დამსახურებულად ეკავა. მცდარია მოსაზრება, თითქოს პატარა სახელმწიფოს არ უნდა ჰქონდეს მეცნიერებათა აკადემია, სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტები, კონსერვატორია, ძლიერი საგანმანათლებლო სისტემა.

- განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს ქართული ენისა და ლიტერატურის, საქართველოს ისტორიის სწავლების ხარისხს;

- სკოლამდელი განათლება იყოს სავალდებულო;
- საყოველთაო საშუალო განათლება იყოს სავალდებულო;
- უნივერსიტეტებს დაუბრუნდეს რეალური ავტონომია;
- საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის სისტემას ჩაუტარდეს რეფორმა. დაშლილი და გაყიდული სამეცნიერო და დარგობრივი ინსტიტუტები აღდგეს. თანამედროვე მოთხოვნებიდან გამომდინარე, დაფუძნდეს ახალი სამეცნიერო ინსტიტუტები;
- უნდა შევიმუშაოთ ახალგაზრდობის აღზრდის კონცეფცია, რომელიც, თანამედროვე ტექნოლოგიებთან ერთად, ეროვნულ ფასეულობებსა და ტრადიციებს დაეყრდნობა;
- განხორციელდეს პედაგოგთა ანაზღაურების რეფორმა. მათი მინიმალური ხელფასი უნდა იყოს 1600 ლარი;
- სოფლებში აღდგეს საშუალო სკოლები და ბაგა-ბაღები;
- სკოლამდელი დაწესებულებების აღმზრდელებს აღუდგეთ პედაგოგის სტატუსი;
- შეიქმნას სპეციალური ფონდი უცხოეთში სტუდენტების სასწავლებლად გაგზავნის მიზნით. საგანმანათლებლო კრედიტს, უცხოეთიდან სამშობლოში დაბრუნების შემთხვევაში, მთლიანად დაფარავს ფონდი;
- შესასწავლია ბაზარზე მოთხოვნადი პროფესიების პროგნოზი, რომლის გაანალიზების შედეგად უნდა დაიგეგმოს შესაბამის სპეციალისტთა მოსამზადებელი პროგრამები;
- სახელმწიფომ უნდა იზრუნოს ფიზიკური კულტურის მხარდაჭერაზე ბავშვებსა და ახალგაზრდებში. სპორტული ფედერაციები უნდა დაფინანსდეს ადეკვატური სახსრებით.

8. გთხოვთ დაგვისახელოთ თქვენი წინადადებები (თუკი ასეთი გაქვთ), რომლებიც ხელს შეუწყობს ეკოლოგიურად უფრო ჯანსაღი და უსაფრთხო საცხოვრებელი გარემოს შექმნას.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის რისკ-ფაქტორების ეფექტურად მართვის გასაძლიერებლად აუცილებელ პირობას წარმოადგენს ქვეყანაში ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის თანამედროვე ერთიანი სისტემის არსებობა. აქედან გამომდინარე, მთელი სიმწვავეით თავს იჩენს საკითხი საქართველოში არსებული მონიტორინგის სისტემის რეაბილიტაციის შესახებ, როგორც საკანონმდებლო და მეთოდოლოგიური, ისე მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესების კუთხით.

საქართველოში ატმოსფერულ ჰაერს აბინძურებს ავტოტრანსპორტი, ენერგეტიკის სექტორი, სოფლის მეურნეობის დარგები და სამრეწველო ობიექტები. მათგან ძირითადი დამაბინძურებელია ავტოტრანსპორტი, რომელიც ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის ფორმირებაში გადამწყვეტი როლს თამაშობს.

ადამიანის ჯანმრთელობისა და ბუნებრივი გარემოსთვის უსაფრთხო მდგომარეობის მიღწევის, შენარჩუნებისა და გაუმჯობესებისთვის საჭიროა გარემოსდაცვითი საქმიანობის სფეროს და მასში შემავალი ჰაერდაცვითი საქმიანობის სექტორის მდგრადი განვითარება, რისთვისაც განსაზღვრულია შემდეგი პრიორიტეტული მიმართულებები და ძირითადი ამოცანები:

- ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების სადამკვირვებლო არსებული ქსელის გაფართოება და გადაიარაღება თანამედროვე ხელსაწყოებით;

- ავტორანსპორტის გამონაბოლქვით ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების შემცირების სტრატეგიის შემუშავება (ტექნიკური დათვალეობების გამკაცრება, ტრანსპორტის მოძრაობის ოპტიმიზაციის, სატრანსპორტო მაგისტრალების საწვავის ხარისხის კონტროლის სისტემის უზრუნველყოფა).

9. აპირებთ თუ არა სპეციალური პოლიტიკის გატარებას, რის შედეგადაც ქვეყანაში საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოება გაუმჯობესდება?

ბოლო 10 წლის განმავლობაში ავტოსაგზაო შემთხვევების შედეგად საქართველოში 6608 ადამიანი გარდაიცვალა, ხოლო დაზიანება 100 ათასამდე ადამიანმა მიიღო (მათ შორის ათასობით ბავშვმა). ეს ნიშნავს, რომ ყოველწლიურად ყოველი ჩვენგანი კარგავს 2 ახლობელს, ხოლო, მსოფლიო ბანკის მონაცემებით, ყოველწლიური ზარალი ნახევარ მილიარდ ლარს აღემატება.

გზების უსაფრთხოებისთვის ჯარიმების უსასრულო ზრდა სასურველ შედეგს ვერ გამოიღებს. საქართველოში საგანგაშო დინამიკის შესაცვლელად აუცილებელია დაიგეგმოს შვედური ე.წ. „უსაფრთხო სისტემის მიდგომა“, რომლის თანახმადაც, ავტოსაგზაო შემთხვევის დროს დამნაშავე მხოლოდ მძღოლი არ არის. შესაძლო პასუხისმგებლობა უნდა გადანაწილდეს არა მხოლოდ უშუალო მონაწილეებზე, არამედ ისეთ მხარეებზეც, როგორებიცაა:

- საავტომობილო გზების დეპარტამენტი;
- ქალაქის მუნიციპალიტეტი;
- შესაბამისი პოლიტიკური პირები;
- ტექნიკური პასუხისმგებელი კომპანიები;
- ავტომწარმოებლები.

სასწრაფოდ უნდა მოწესრიგდეს საგზაო ინფრასტრუქტურა მაღალი რისკის შემცველ გზებზე, პირველ რიგში, ქვეყნის ცენტრალურ ავტომაგისტრალზე. ხშირად დაჩქარებული წესით იხსნება გზის დაუმთავრებელი მონაკვეთები, წინასწარჩვენოდ ან სხვა ვიწრო პოლიტიკური მიზნებისთვის. აღნიშნული მანკიერი პრაქტიკა იწვევს ავტოსაგზაო შემთხვევებს, რომლებიც ხშირად ტრაგიკულად სრულდება. ამაზე პასუხისმგებელი მხოლოდ უშუალო მონაწილე ვერ იქნება.

ავტოსაგზაო სისტემა საჭიროებს რეფორმას საგზაო უსაფრთხოებაზე კონკრეტული გადაწყვეტილების მიმღები იმ ორგანოს გამოსაკვეთად, რომელიც დაკომპლექტდება პროფესიონალებით. შესაბამისმა უწყებებმა უნდა შეიმუშაონ და ჩაატარონ სოციალურ-საგანმანათლებლო კამპანიები ავტოსაგზაო შემთხვევების პრევენციის მიზნით. ასევე მნიშვნელოვანია მძღოლებისა და ქვეითების (განსაკუთრებით ბავშვების) ცნობიერების ამაღლება სხვადასხვა საერთაშორისო და ადგილობრივი პროექტის ფარგლებში. სასურველია წახალისდეს ავტომოყვარულთა ჩართულობა ამ პრობლემის მოგვარების პროცესში, რათა მათ შეეძლოთ თავიანთი ენთუზიაზმის უსაფრთხო და კონტროლირებად გარემოში რეალიზაცია.

„ერთიანი საქართველო“ მჭიდროდ ითანამშრომლებს საქართველოს საავტომობილო ფედერაციასთან. მასთან თანამშრომლობით, „ერთიანი საქართველო“ გეგმავს საერთაშორისო საავტომობილო ფედერაციის სტანდარტების კოდიფიცირებასა და იმპლემენტაციას.

10. შემუშავებული გაქვთ თუ არა პოლიტიკური პოზიცია, რათა ხელი შეუწყოს სამოქალაქო სექტორის/არასამთავრობო ორგანიზაციების გაძლიერებას?

არსებული არაფორმალური მმართველობის პირობებში სახელმწიფო ინსტიტუტების მიერ გადაწყვეტილებების მიღების მექანიზმების საგანგაშოდ გაუმჭვირვალობის პირობებში, ნათლად გამოჩნდა, თუ რაოდენ დიდი მნიშვნელობა აქვს სამოქალაქო სექტორისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების არსებობას საქართველოში. „ერთიანი საქართველო“ მხარს უჭერს მათ მაქსიმალურ ჩართულობას ქვეყნის განვითარებაში. დიდია აგრეთვე მათი წვლილი ქვეყანაში დემოკრატიული ფასეულობების ჩამოყალიბების პროცესში დამოუკიდებლობის 30-წლიან ისტორიაში.

საგარეო პოლიტიკა და საერთაშორისო ურთიერთობები

1. გთხოვთ განიხილოთ საგარეო პოლიტიკის ძირითადი პრიორიტეტები. როგორ აპირებთ მათ რეალიზაციას?

საქართველო მდებარეობს რთულ გეოპოლიტიკურ სივრცეში, სადაც იკვეთება მსოფლიოს დიდი სახელმწიფოების განსხვავებული და ზოგჯერ ურთიერთდაპირისპირებული ინტერესები. ამავდროულად, ჩვენი ქვეყნის ეროვნული ინტერესები არ სცდება გაეროს მიერ აღიარებულ საზღვრებს. საქართველოს ნებისმიერი ხელისუფლების უპირველესი ამოცანა უნდა იყოს ის, რომ საქართველო არ გახდეს დიდი სახელმწიფოების დაპირისპირების საბაზი.

ქვეყნის უმთავრესი ამოცანები - განამტკიცოს ქვეყნის სუვერენტიტეტი, უზრუნველყოს მოქალაქეების შიდა და გარე უსაფრთხოება და შექმნას სახელმწიფოში საყოველთაო კეთილდღეობის საფუძვლები - პირდაპირ არის დაკავშირებული გონივრული და დაბალანსებული საგარეო პოლიტიკური კურსის განხორციელებასთან. ამაზევეა დამოკიდებული ქვეყნის ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენა.

საგარეო პოლიტიკის მთავარი პრინციპი უნდა იყოს ნებისმიერი ავანტიურისტული ქმედების თავიდან აცილება და პრევენციული დიპლომატიის გაძლიერება. დღეს ქვეყნის დამოუკიდებლობა და სუვერენიტეტი მკვეთრად არის შესუსტებული. საქართველოს ხელისუფლება უარს ამბობს რუსეთთან მოლაპარაკებებზე საქართველოს ინტერესების დასაცავად. ამავდროულად, ისტორიულ მინიმუმამდეა შემცირებული ურთიერთობები ყველა სტრატეგიულ პარტნიორთან. ჩვენი მეგობარი სახელმწიფოებისთვის აღარ ვართ ჭეშმარიტი პარტნიორები. პარტნიორობა შემოიფარგლება მათ მიერ გაწეული დახმარებით, ხოლო საქართველოს მხრიდან - ფასადური და ფუჭი განცხადებებით.

საქართველოს მომავალი ხელისუფლება უნდა იყოს მდგრადი და პროგნოზირებადი პარტნიორი თავისი მეგობარი ქვეყნებისთვის. აუცილებელია ქვეყანა იყოს საერთაშორისო თანამეგობრობის

სუბიექტი და არა ობიექტი. უნდა გაღრმავდეს ურთიერთობები ევროკავშირთან, გაგრძელდეს თანამშრომლობა ჩრდილოატლანტიკურ სტრუქტურებთან და ჩვენი მონაწილეობა ისეთ მისიებში, როგორცაა „საერთაშორისო უსაფრთხოების მხარდაჭერის ძალები ავღანეთში“.

ამავდროულად, საქართველოს ხელისუფლებას უნდა ეყოს გამბედაობა, აწარმოოს პირდაპირი, ორმხრივი მოლაპარაკებები რუსეთის ფედერაციასთან. უნდა გვესმოდეს, რომ ჩვენი დასავლელი მეგობრები, ჩვენი აქტიური ჩართულობის გარეშე, რუსეთთან ურთიერთობებს ვერ მოგვიგვარებენ.

2. რომელ ქვეყნებთან/ქვეყნების გაერთიანებებთან/ალიანსებთან იზრუნებთ სტრატეგიული, მათ შორის სამხედრო-სტრატეგიული პარტნიორობისა თუ თანამშრომლობის დამყარებისა და განმტკიცებისთვის? რა ნაბიჯებს გადადგამთ ამ მხრივ? რომელი ქვეყანა/გაერთიანება/ალიანსი წარმოგიდგენიათ საქართველოს მთავარ სტრატეგიულ პარტნიორად?

საქართველოს, როგორც სახელმწიფოს, არ აქვს ფუფუნება კონფრონტაციაში იყოს რომელიმე ქვეყანასთან ან რომელიმე ალიანსთან. ჩვენი ქვეყნის ეროვნული ინტერესები არ სცდება საქართველოს საერთაშორისოდ აღიარებულ საზღვრებს, შესაბამისად, ჩვენი ინტერესები არ ეწინააღმდეგება არცერთი სახელმწიფოს და არცერთი ალიანსის კანონიერ, საერთაშორისო სამართლის შესაბამის ინტერესებს.

ჩვენი ამოცანაა, მაქსიმალურად გამოვიყენოთ ჩვენს მეგობარ სახელმწიფოებთან თანამშრომლობის რესურსი. რაც შეეხება ნატოს - სტრატეგიული თანამშრომლობა უნდა გამოიხატებოდეს საერთაშორისო პროგრამებში ჩართულობით. ჩვენ უნდა ვიყოთ მსოფლიო უსაფრთხოების სისტემის არა მხოლოდ ბენეფიციარები, არამედ აქტიური მონაწილეები. 2020 წლის მოწვევის პარლამენტში ნატოში გაწევრიანებაზე საუბარი არარეალისტურია და ამის შესახებ პარტიების უმეტესობა ელექტორატის მოზიდვის მიზნით, პოპულისტურად საუბრობს. მნიშვნელოვანია მაქსიმალური სიახლოვე ევროკავშირთან და ევროპულ სტანდარტებთან. საბოლოო მიზანი კი უნდა იყოს ევროკავშირში გაწევრიანება, ხოლო ჩრდილოატლანტიკურ სივრცესთან თანამშრომლობა - თანასწორუფლებიანი და, უპირველეს ყოვლისა, ჩვენი ქვეყნის ეროვნული და სახელმწიფოებრივი ინტერესების გათვალისწინებაზე აგებული.

საქართველოსნაირი ქვეყნისთვის საგარეო კურსის პოლარიზაციის პოლიტიკაზე აგება დამლუპველია. ჩვენს ეროვნულ ინტერესებად მიგვაჩნია მეზობელ სახელმწიფოებთან მაქსიმალურად თანამშრომლობის პრინციპებზე აგებული ურთიერთობის ჩამოყალიბება. ამ მხრივ, საქართველოს უმძიმესი გამოწვევები აქვს რუსეთთან. ჩვენი პროგრამა მინიმუმია სრულად გავანეიტრალოთ კონფრონტაციული რეჟიმი და გამოვრიცხოთ რუსეთთან სამხედრო დაპირისპირების შესაძლებლობა. შემდგომ ეტაპზე უნდა შევძლოთ რუსეთთან ურთიერთპატივისცემაზე აგებული მოლაპარაკებების წარმოება, მათ შორის უმთავრეს - ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენის საკითხზე.

3. რა საკითხებს ანიჭებთ განსაკუთრებულ პრიორიტეტს ევროკავშირთან ასოცირების და ღრმა და ყოვლისმომცველი ხელშეკრულებების რეალიზაციის პროცესში?

დღევანდელი ხელისუფლების პირობებში ევროკავშირში გაწევრიანების პერსპექტივა მცირდება. მეტიც, ქვეყნის არაფორმალური, ფეოდალური მმართველობა ასოცირების ხელშეკრულებასაც საფრთხეს უქმნის. ქვეყანაში სასწრაფოდ უნდა გაძლიერდეს დემოკრატიული ინსტიტუტები. სახელმწიფოში უნდა შეიქმნას რეალური დემოკრატიული მართვის სისტემა ხელისუფლების განაწილების რეალური პრინციპით.

არ არის საკმარისი ევროკავშირის კანონმდებლობასთან საქართველოს კანონმდებლობის ჰარმონიზაცია. აუცილებელი პირობაა ამ კანონების რეალურად ამოქმედება. ევრორეგულაციების ჯერ ფურცელზე ასახვა და მხოლოდ შემდეგ მის შესრულებაზე ფიქრის დაწყება ჩვენი პარტნიორების შეურაცხყოფაა და „ერთიანი საქართველოსთვის“ - კატეგორიულად მიუღებელი. ამ ეტაპზე უმთავრესი პრიორიტეტია სასამართლო ხელისუფლების რეალური დამოუკიდებლობის უზრუნველყოფა.

4. რა საგარეო პოლიტიკის გატარებას აპირებთ სამხრეთ კავკასიასა და შავი ზღვის აუზში?

სამხრეთ კავკასიაში ჩვენი უმთავრესი პრიორიტეტია მეზობელ სახელმწიფოებთან არსებული თანამშრომლობის გაღრმავება და მისი ახალ, უფრო მაღალ საფეხურზე აყვანა. ერთ-ერთი პრიორიტეტი უნდა იყოს ქვეყნის საზღვრების დელიმიტაცია-დემარკაციის პროცესის დასრულება. სამარცხვინოა, რომ დამოუკიდებლობის 30 წლის თავზე, ოთხი მეზობელი სახელმწიფოდან მხოლოდ ერთთან (თურქეთთან) გვაქვს საზღვრის საკითხი დახურული. ეს პრობლემა დაჩქარებული წესით არის მოსაგვარებელი პირდაპირი მოლაპარაკებებისა და ურთიერთპატივისცემის საფუძველზე. ამ საკითხის მოუგვარებლობა აფერხებს ჩვენს მეზობლებთან სრულფასოვანი ურთიერთობების გაღრმავებას.

შავის ზღვის აკვატორიასთან დაკავშირებული პოლიტიკის განხორციელებისას არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ მართალია შავი ზღვა დახურული ზღვაა, მაგრამ მასზე, გარდა სანაპირო სახელმწიფოებისა, ვრცელდება სხვა სახელმწიფოების ინტერესები. ჩვენი პოლიტიკით უნდა ვესწრაფოდეთ შავი ზღვის მხოლოდ მშვიდობიანი და კონვენციური მიზნებით გამოყენებას. გასათვალისწინებელია შავი ზღვის არა მხოლოდ პოლიტიკური კომპონენტი, არამედ ენერგორესურსებთან და კომუნიკაციებთან დაკავშირებული ინტერესებიც. ჩვენი ამოცანაა, ხელი შევუწყოთ შავი ზღვის, როგორც უსაფრთხო თანამშრომლობის სივრცედ ჩამოყალიბებას.

საქართველომ უნდა გააძლიეროს თავისი როლი შავი ზღვის ეკონომიკური თანამშრომლობის ორგანიზაციაში. ასევე უნდა გაღრმავდეს თანამშრომლობა სანაპირო სახელმწიფოებთან შავი ზღვის ეკოსისტემის გადასარჩენად და დასაცავად. თანაბრად მნიშვნელოვანია შავ ზღვაში ნაოსნობისა და რეწვის საკითხებთან დაკავშირებულ საკითხებზე აქტიური თანამშრომლობა. მნიშვნელოვანია, რომ საქართველოს დროშით ცურვა პრესტიჟული იყოს არა მხოლოდ ქართული გემებისთვის, არამედ სხვა სახელმწიფოს ხომალდებისთვის.

ეროვნული უსაფრთხოება და ტერიტორიული მთლიანობა

1. თქვენი თვალთახედვით, როგორი უნდა იყოს საქართველოს ეროვნული უსაფრთხოების ძირითადი არქიტექტურა/პრინციპები?

გამორიცხულია ჩვენი უმთავრესი, ტერიტორიული პრობლემების მოგვარება სამხედრო გზით - ასეთი მიდგომა უნდა იყოს ჩვენი ეროვნული უსაფრთხოების ამოსავალი წერტილი. შესაბამისად, ჩვენი პოლიტიკა უნდა დაეფუძნოს სამშვიდობო ინიციატივებს. ძალა უკიდურესი აუცილებლობის დროს და მხოლოდ თავდაცვისთვის უნდა გამოვიყენოთ.

საქართველოს ეროვნული უსაფრთხოებისთვის უმნიშვნელოვანესია მშვიდობისა და სტაბილურობის შენარჩუნება შავი ზღვის აუზსა და კავკასიაში. ამისთვის საქართველომ თავისი წვლილი უნდა შეიტანოს რეგიონალური უსაფრთხოების სისტემაში ორმხრივ და მრავალმხრივ ფორმატებში მონაწილეობით. საქართველოს უსაფრთხოებისთვის უმნიშვნელოვანესია არა მხოლოდ საქართველოს ურთიერთობა მეზობლებთან, არამედ მეზობელ სახელმწიფოებს შორისაც. ამდენად, საქართველომ თავისი წვლილი უნდა შეიტანოს მეზობელ სახელმწიფოებს შორის ურთიერთობების დარეგულირების პროცესში. უნდა გამოირიცხოს ირგვლივ არსებული კონფლიქტების პროლიფერაცია საქართველოს ტერიტორიაზე.

საქართველომ, როგორც საერთაშორისო ანტიტერორისტული კოალიციის წევრმა, უნდა გააგრძელოს შეიარაღებული ექსტრემიზმის წინააღმდეგ ბრძოლა. აფხაზეთისა და სამაჩაბლოს პრობლემა ამ მიმართულებით დამატებით სირთულეებს ქმნის. უნდა გაძლიერდეს კონტროლი ეგრეთ წოდებულ საზღვრებზე და გაღრმავდეს თანამშრომლობა შესაბამის საერთაშორისო ორგანიზაციებთან.

მნიშვნელოვანია ქვეყნის სატრანზიტო ფუნქციის, ენერგოუსაფრთხოებისა და ენერგოდამოუკიდებლობის უზრუნველყოფა. საქართველო აქტიურად უნდა მონაწილეობდეს საერთაშორისო ენერგეტიკულ, სატრანსპორტო და საკომუნიკაციო პროექტებში. ასევე მნიშვნელოვანია ქვეყნის თავდაცვისუნარიანობის გაძლიერება კიბერუსაფრთხოების სფეროში. საქართველომ უნდა გააღრმავოს თანამშრომლობა პარტნიორ სახელმწიფოებთან ამ მიმართულებით, გაზარდოს შიდა ინვესტიცია შესაბამისი ინფრასტრუქტურისა და საკადრო რესურსის განვითარებისთვის. სახელმწიფომ უნდა შეძლოს დაიცვას სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი ინფრასტრუქტურა კიბერთავდასხმებისგან და, ამავდროულად, შეუნარჩუნოს თავის მოქალაქეებს გლობალურ ინტერნეტზე შეუფერხებელი წვდომა.

2. როგორ წარმოგიდგენიათ ქვეყნის თავდაცვის ორგანიზაცია?

პირველ რიგში, უნდა შემუშავდეს თავდაცვის თანამედროვე და რეალისტური დოქტრინა, რომელიც გაითვალისწინებს შეიარაღებული ძალების მშენებლობისას საქართველოს ბუნებრივ პირობებსა და საჭიროებებს. ამ ეტაპზე პრიორიტეტულია:

- ქართული ჯარის წვევამდელთა სისტემიდან საკონტრაქტო სისტემაზე გადასვლა, რაც აქტიური რეზერვის ფონზე, ჯარის გაჯანსაღების გარდა, უამრავ ადამიანს დაასაქმებს;
- ომში დაღუპულები, ვეტერანები და მათი ოჯახები სახელმწიფომ უნდა დააფასოს იმისდა მიუხედავად, თუ სად და რომელი პრეზიდენტის დროს იბრძოდნენ. ყველა, ვინც აქ, საქართველოში იცავდა სამშობლოს, ისევე უნდა იყოს უზრუნველყოფილი, როგორც უცხოეთში მომსახურე სამხედროები;

- ომში დაღუპულთა ოჯახებისთვის სოციალური გარანტიების შექმნა სახელმწიფო პრიორიტეტად უნდა იქნას აღიარებული.

3. რა პოლიტიკას გაატარებთ ტერიტორიული მთლიანობის აღსადგენად?

გარდაუვალია აფხაზებთან და ოსებთან პირდაპირი დიალოგის დაწყება. მხოლოდ ამ დიალოგს შეუძლია ნდობის აღდგენა. აფხაზები და ოსები დარწმუნებული უნდა იყვნენ, რომ ისინი არასოდეს იქნებიან სამხედრო და საომარი მოქმედებების სამიზნეები. საქართველო მათთვის მიმზიდველი უნდა გახდეს ევროპული ტიპის დემოკრატიული პოლიტიკური სისტემითა და თანამედროვე, ჩამოყალიბებული საბაზრო ეკონომიკით. არსებული პრობლემების გადაწყვეტა მხოლოდ თანმიმდევრული ნაბიჯებით შეიძლება. კონფლიქტების მოგვარების უმთავრესი პრინციპია ორიენტაცია არა იმაზე, რაც გვაშორებს, არამედ იმაზე, რაც გვაკავშირებს და რაც მომავალში დაგვაკავშირებს.

აფხაზეთისა და ე.წ. სამხრეთ ოსეთის თემა უნდა დაუბრუნდეს ორმხრივი და მრავალმხრივი საერთაშორისო ფორმატების დღის წესრიგის პრიორიტეტებს. ასევე, მნიშვნელოვანია ფართომასშტაბიანი მოლაპარაკებები რუსეთთან; სახალხო დიპლომატიის, ყველა სახის კონტაქტის (ადამიანური, ეკონომიკური, კულტურული, საგანმანათლებლო, მედია) წახალისება აფხაზურ და ოსურ მხარეებთან. არაღიარების პოლიტიკა არის აუცილებელი მიზიმი, მაგრამ არცერთ შემთხვევაში - საკმარისი.

4. რა ნაბიჯებს გადადგამთ იმისთვის, რომ უკეთ დაიცვათ ქვეყანა „მცოცავი ოკუპაციისგან“?

მცოცავ ოკუპაციაზე ყველა საუბრობს, მაგრამ არავის აქვს ქმედითი ნაბიჯების გადადგმის არც გამბედაობა და არც გამოცდილება. სახელმწიფო არ უნდა იყოს კონფლიქტის მაპროვოცირებელი, თუმცა ე.წ. „სტრატეგიული მოთმინება“ დანაშაულია. აუცილებელია ე.წ. საზღვარზე გაძლიერდეს კონტროლი. ჩვენმა ძალოვანმა სტრუქტურებმა უნდა უზრუნველყონ, რომ საქართველოს კონტროლირებადი ტერიტორიიდან ველარავინ გაიტაცონ.

კატეგორიულად არასკმარისია პერიოდულად ჩვენი მეგობრებისა და საერთაშორისო ორგანიზაციებისთვის წერილების გზავნა. საქართველოს ხელისუფლებამ უნდა გაააქტიუროს დიპლომატიური ძალისხმევა ორმხრივი და მრავალმხრივი ფორმატების დღის წესრიგის პრიორიტეტების მხრივ. რუსეთის ფედერაციასთან ფართომასშტაბიანი მოლაპარაკების პროცესის დაწყებისა და პროტესტის აქტიური ფორმის გარეშე მცოცავი ოკუპაციის შეჩერება შეუძლებელია. ამავდროულად, მაქსიმალურად უნდა იყოს გამოყენებული ყველა მრავალმხრივი ფორმატის შესაძლებლობები.